

Dette blad indeholder artikler
baseret på oplæg fra
Nordisk Folkrikisdag 2016 i Sverige

”Fredlig konfliktløsning en bristvare i dagens värld – kan Norden visa vägen?”.

Jesper Morville:

Nordisk Folkeriksdag – i fredsarbejdets tegn s. 2

Majken Jul Sørensen:

**Det hænger ikke sammen – krigsforberedelser
og vort ansvar imod flygtninge s. 4**

Brita Bastogi:

Kan der skabes fred i Palæstina? s. 8

Einar Már Guðmundsson:

**En collage af tanker og/eller nogle personlige
overvejelser om Island i den nordiske familie s. 12**

Nordisk Folkerigsdag – i fredsarbejdets tegn **Af Jesper Morville, Frit Norden Danmark**

Årets nordiske folkerigsdag foregik på den skønne ø Biskops Arnö i Mälaren, mellem Stockholm og Uppsala. Øens navn fortæller, at den fra 1200-tallet hørte under biskoppen af Uppsala. I 1300-tallet byggedes et palads, hvor biskoppen kunne modtage pavens udsendinge.

En dejlig gotisk sal står endnu tilbage fra den tid (hvor deltagerne i folkerigsdagen nød et festmåltid) – omgivet af bygninger fra 1700- og 1800-tallet. Blandt andre seværdigheder har øen et 600 år gammelt egetræ!

I dag drives stedet af Foreningen Norden, der bl.a. anvender det til meget berømmede foto- og forfatterkurser. Det rummer også et skønt righoldigt bibliotek, der er åbent 24 timer i døgnet!

Så de godt 40 deltagerne i årets folkerigsdag fik både mulighed for et kig tilbage i historien – og for at kaste skarpe blikke på vores kultur og samtid og fremtid.

Temaet var ”Fredlig konfliktløsning en bristvare i dagens verden – kan Norden visa vägen?”.

I dagene 1.-4. august kom 15 nordboer – fra Åland, Finland, Island, Sverige, Norge og Danmark (og et par blandede dansk-svenskere) med oplæg til belysning af dette afgørende emne.

Den fremtrædende svensk-danske fredsforsker Jan Øberg trak de store linjer op om fredsarbejdets hårde vilkår i dagens verden; de svenske diplomater Paul Beijer og Marika Fahlén talte om, hvad FN kan gøre for nedrustning og hvad især kvinder kan bidrage med; den tidligere finske minister og EU-parlamentariker Tarja Cronberg talte om Nordens rolle i denne sammenhæng, og det tidligere ålandske rigsdagsmedlem Elisabeth Nauclér havde konkrete eksempler på fredelige grænsejusteringer og autonomi i Europa. Norske Trine Ekland og Elisabeth Kristiansen øste af deres erfaringer som aktivister i hhv. Bedstemødre for Fred og det feministiske initiativ IKFF. De svenske fredsaktivister Karin Utas-Carlsson og Kajsa Sörman kunne også inspirere med mange erfaringer om samspillet mellem globalt og lokalt fredsarbejde. Danske Brita Bastogi analyserede Palæstinakonflikten ud fra sin position som deltager i Russel

Tribunalerne om Palæstina. Og Majken Jul Sørensen, fredsaktivist og fredsforsker, fik åbnet alles øjne for, at ikke-vold er langt effektivere end våben og vold til at opnå resultater.

Shoaib Sultan, næstformand i norske Nei til EU, talte om indvandring, integration og fredsarbejde i Norden, og den kulturelle vinkel sørgede den store islandske forfatter Einar Már Guðmundsson for!

Majken Jul Sørensen - Hjørdis Nielsen - Brita Bastogi

Konkrete forslag til fredsaktiviteter og i ikke-voldskampanjer og fremme af nedrustning stod i centrum af de mange og gode debatter efter disse oplæg.

Kvindernes rolle i fredsarbejdet var også et vigtigt gennemgående tema. Og det drøftedes selvfølgelig, hvordan Norden atter kan komme til at spille den positive rolle som mægler og fredsbevarer, vi tidligere har spillet i FN-regi.

Deltager Pelle Klasson har skrevet et meget fyldigt referat fra hele folkerigsdagen, som kan ses på Frit Nordens hjemmeside www.fritnorden.dk Der ligger også de oplæg fra Folkerigsdagen, vi har, i deres helhed med tilhørende slides.

I dette blad bringer vi korte uddrag af nogle af dem. Forhåbentlig kan det give indtryk af bredden i de input vi fik på endnu en fantastisk inspirerende og informativ folkerigsdag! Her skal også lyde en varm tak til vores svenske værter.

Frit Norden nr 2 - 2016

Om Majken Jul Sørensens oplæg:

Det hænger ikke sammen - krigsforberedelser og vort ansvar for at tage imod flygtninge

Majken Jul Sørensen, dansk fredsaktivist og –forsker, bosiddende i Sverige, var en af de mange inspirerende og tankevækkende oplægsholdere på Biskops Arnö.

Indledningsvis talte hun om de forskellige former for vold, der findes: Direkte vold, strukturel vold og kulturel vold.

Den direkte vold kræver årligt mere end 100.000 menneskeliv i krig. Men den strukturelle vold (når "systemet" gør, at folk ikke får mad, vand eller medicin) koster op mod 100.000 liv dagligt!

Bag dette ligger den kulturelle vold. Opfattelsen af, at nogle er mere værd en andre, legitimerer både den direkte og den strukturelle vold.

Derefter kastede Majken Jul Sørensen et meget kritisk blik på den dobbeltmoral, man oplever bl.a. i Skandinavien: Man vil gerne se sig selv som fredens og demokratiets vogtere, men skandinaviske lande tjener milliarder på våbeneksport, og Danmark og Norge deltager i krige, der blot omtales som "humanitære interventioner".

Slutteligt så hun på EU's måde at tackle flygtningesituationen på. EU's budget til at redde flygtninge er ca. 1/1000 af det, man brugte på at redde banker under finanskrisen! Vores selvbillede bør i høj grad baseres på en mere korrekt historisk forståelse af vores rolle i verden.

Men hvordan får vi ændret denne "kultur"?

Om det har Majken Jul Sørensen skrevet en fremragende bog: "På barrikaderne for fred – inspirerende historier om ikkevold".

Hvad der gør bogen så vigtig er, at den på overbevisende måde med både kendte og mere ukendte eksempler åbner vores øjne for det faktum, at ikkevold er et langt mere effektivt redskab end vold til at opnå afgørende historiske ændringer.

Den begynder med Gandhi; hans ikkevoldelige saltmarch blev begyndelsen til enden for Det britiske Imperium.

Også borgerretsbevægelsen i USA med Martin Luther King opnåede sine resultater ad ikkevoldelig vej.

Vi hører om de argentinske mødre på Plaza de Mayo, hvis vedholdende demonstrationer for at få oplysninger om forsvundne familiemedlemmers skæbne åbnede også resten af verdens øjne for de grusomheder, det argentinske militærstyre begik – og derved blev en vigtig årsag til dets fald.

Og vi hører om hvordan det er lykkedes landløse brasilianske jordarbejdere gennem organisationen MST at besætte og få mulighed for selv at dyrke jord.

Bogen rummer mange flere eksempler på konkret succesfuld anvendelse af ikkevold; eksemplerne fokuserer især på den rolle hhv. kvinder, religion og medier spiller og kan spille i arbejdet for ikkevoldelige konfliktløsninger.

Derefter kommer mere teoretiske betragtninger om ”konflikter og ikkevold” og ”fredskultur”, og den konkluderer, at ”andre verdener er mulige – hvis vi vil”.

Bogens styrke er såvel de mange lysende eksempler på mulighederne i ikkevold som dens nuancerede teoretiske overvejelser – der også munder ud i konkrete bud. Den er øjenåbnende og overbevisende.

Om ”konstruktivt arbejde” skriver Majken Jul Sørensen bl.a..

”Konstruktivt arbejde handler i bund og grund om at stræbe for at skabe det samfund vi ønsker os, parallelt med at vi kæmper mod vold og undertrykkelse. Samtidig med at inderne bekæmpede det britiske kolonistyre, skulle de skabe deres vision om det gode samfund. ... Gandhi gjorde meget ud af at være konstruktiv, åben og tolerant. Hans kampagner var næsten altid for noget, og ikke bare *imod*. Han var en mester i at udtænke kampagner som bandt store og små ting sammen. Ved boykotten af britiske tekstiler skulle inderne ikke bare undlade at

købe dem, men selv lære at spinde og væve og på den måde skabe en selvforsyning af tekstiler. At spinde bomuldstråd er stadig udbredt blandt Gandhis efterfølgere i Indien, og har fået stor symbolsk betydning. ... MSTs arbejde i Brasilien er på mange måder et godt eksempel på konstruktivt arbejde i Gandhis ånd, for eksempel den vægt de lægger på undervisning og guidelines om økologi og selvforsyning af mad. ...”

Om en egentlig ”fredskultur” hedder det:

”Fredsarbejde handler naturligvis om at forebygge og bekæmpe direkte vold. Men at arbejde for en fredskultur handler også om at synliggøre og aktivt modarbejde strukturel og kulturel vold, og at lære mere om konfliktløsning og ikkevoldsarbejde.

Det er nyttesløst at forsøge at stoppe direkte vold uden samtidig at bekæmpe det, som forårsager den – nemlig de barrierer mellem mennesker, som adskiller i stedet for at forene. Ikkevold og fredsarbejde indebærer en aktiv indsats for at skabe forandring til det bedre. Fredsarbejdere arbejder også med at skabe respekt og forståelse for at mennesker er forskellige og har forskellige behov, uden at disse forskelle gør dem ringere eller mindre menneskelige. Og sidst men ikke mindst må fredsarbejderen dekonstruere de forestillinger og sandheder, som skaber skel og legitimerer direkte, strukturel og kulturel vold.”

Og Majken Jul Sørensen konkluderer:

”afslutningsvis vil jeg opfordre til handling. Som mennesker er vi forpligtiget til at bruge vores viden til at skabe en bedre verden for alle mennesker. Vold og krig er sociale konstruktioner, som vi har lært så tidligt i livet, at vi tager dem for givet. Men selv om det kan virke uoverkommeligt at skille sig af med gamle vaner, så er det fuldt muligt for både individer og for samfund at ændre sig. Menneskets potentiale for at samarbejde har samme mulighed for at blive den nye dominerende ”sandhed” om hvad det vil sige at være menneske, som vold har haft. ... Mennesket har ikke nogen medfødt voldelig natur, som forhindrer os i at skabe et samfund fri for vold, krig og militarisme. Du har derfor pligt til at gøre noget, for andre verdener er kun mulige, hvis alle som drømmer om dem gør deres del af arbejdet. ...

Det kan føles uoverkommeligt at se hvor man skal ende og begynde. ... Men der er mange forskellige måder at bidrage til løsningen på. Ånden i det konstruktive program som Gandhi argumenterede for er det vigtigste budskab til den som vil betragte sig selv som fredsarbejder:

At vi aktivt forsøget at skabe det samfund vi ønsker os samtidig med at vi bekæmper det vi er imod. I vor egen hverdag i Danmark er nogle af de vigtigste sager protester mod det danske engagement i den såkaldte "krig mod terror" og militariseringen af vores samfund. Man kan ikke skabe et fredssamfund så længe man aktivt fører krig eller forbereder sig på den næste gennem at have trænede soldater parate til at dræbe. Så længe vi ikke aktivt tager afstand fra de krige som Danmark deltager i, er vi med til at opretholde myten om, at vold kan løse vores problemer. Så grib pennen og skriv et læserbrev, gå på gaden i demonstration, bidrag til mere retfærdig handel eller bliv ubevæbnet bodyguard – for andre verdener er mulige"

- et vigtigt budskab, som deltagerne i både dette års møde og alle de foregående folkerigsdage kan slutte op om. Vi er imod militariseringen og afdemokratiseringen af vores samfund. Og ikke mindst ved denne folkerigsdag talte vi om meget om, hvilke traditioner og nye redskaber, der kan bruges til at skabe eller genskabe det fredelige samfund og det Norden, vi er for. Majken Jul Sørensens bog er et vigtigt redskab i den kamp.

Jesper Morville

På barrikaderne for fred - inspirerende historier om ikkevold er udgivet på forlaget [Irene Publishing](http://irenepublishing.com), 2012, ISBN-nr. 9781 2910 9922 5.

Kan der skabes fred i Palæstina?

Af Brita Bastogi, Deltager i Russeltribunalerne ang. Palæstina

”Jeg er blevet bedt om at tale om Palæstina-konflikten og om det er muligt at løse den. Mit korte svar på det spørgsmål er nej”. Sådan indledte den danske fredskvinde Brita Bastogi, der bl.a. har været medlem af Russel Tribunalerne om Palæstina, sit oplæg. Efter særdeles kritiske blikke på Israels og dets vestlige allieredes adfærd, og de følgelig mislykkede fredsforhandlinger mellem israelerne og palæstinenserne i Oslo, sluttede hun:

Hvad mener vi egentlig med vore såkaldte ”vestlige værdier” som demokrati og menneskerettigheder?

Hvordan er det vi behandler andre lande, der ikke makker ret eller som opfører sig imod vore interesser?

Da Irak invaderede Kuwait, blev de straffet med sanktioner, som ramte tusinder af irakere, især børn, der døde af sult, af mangel på medicin etc.

Når Israel invaderer: ingen sanktioner trods en permanent besættelse af **Vestbredden.**

Når Irak bliver beskyldt for at besidde masseødelæggelsesvåben bliver det invaderet og knust af USA og deres allierede.

Jeg har absolut ingen sympati for diktatoren Hussein, men hvad skal vi kalde det her

- demokratisk masse mord? At Israel har et atombombearsenal, som ikke er en hemmelighed for nogen, det gider vi ikke engang at snakke om.

Rusland skal sanktioneres for at have annekteret Krim.

Hvor er blokaden mod Israel for at annektere Golanhøjderne?

Golanhøjderne, hvor et amerikansk selskab nu er ved at bore efter olie.

Men i Danmark udvider vi samarbejdet med Israel. Her til efteråret

opretter flere ministerier et nyt innovationscenter ved den danske ambassade i Tel Aviv, for at øge samarbejdet om forskning og innovation.

EU har indført en lov om, at man ikke må købe varer fra bosætterområderne, men de kontrollerer ikke om de produkter vi indfører, kommer fra de besatte områder eller Israel.

Også i Bruxelles vokser den israelske lobbys indflydelse. Ifølge en ny rapport kaldet Den israelske lobby og EU omfatter den israelske lobby en stribe organisationer i Bruxelles, der ifølge forfatterne påvirker op til 75% af EU's lovgivning om samarbejdet med Israel. (Rapporten er udarbejdet af den britiske kampagne Public Interest Investigations/-Spinwatch og udgivet af EUROPAL Forum)

Eller hvad mener I om, at der nu er sendt en israelsk delegation til NATOs hovedkvarter i Bruxelles for, som Jens Stoltenberg siger: "Israel har i 20 år været en vigtig alliancepartner. Det er derfor vigtigt at styrke samarbejdet og gå skridtet videre".

Israelerne er kolonialister, og har lavet en apartheidstat (det blev fastslået af eksperter og førende jurister ved Russel Tribunalen for Palæstina ved mødet i **Sydafrika i 2012**).

I de besatte områder kommer palæstinensere for en militærdomstol – også børn. De overføres ofte til fængsler i Israel – mod Genevekonventionens principper.

Og hvad gør vi så? Er der et håb? Er der muligheder for forandringer? Tilsyneladende ser det håbløst ud, men kan vi tillade os at give op?

Når palæstinenserne – til trods for daglige drab, ydmygelser, nedrivning af deres huse, fordrivelser fra deres jorde, fra Jerusalem, bliver der. ...

Hvad kan vi gøre? Vi kunne f.eks. som FN konsekvent omtale Vestbredden som Palæstina eller okkuperet palæstinensisk område.

Vi skal lægge pres på vore regeringer, så de – ligesom Sverige – anerkender

Palæstina som en selvstændig stat.

Vi må lægge pres på EU. Vi accepterer ikke EU-Israel Associeringsaftalen, så længe menneskerettigheder bliver brudt.

Vi må prøve at bryde igennem lydturen til medierne ved at blive ved med at stille spørgsmål og protestere via læserbreve og indlæg.

Ved at være lige så stædige og vedholdende som de norske Bedstemødre For Fred, eller den danske fredsdemonstration, der står hver eneste dag foran Folketinget, og har gjort det i årevis.

Vi skal solidarisk støtte op om de israelske organisationer og græsrodsbevægelser, der støtter palæstinenserne. Der er rigtig mange, og de har det svært, for i Israel laves der hele tiden nye love, der bekæmper dem, hvad enten det er menneskerettighedsorganisationer som B'tselem eller soldaterne i Breaking the Silence, organisationer imod husnedrivninger, imod Muren, WOfPP, der støtter Kvinder og børn der er politiske fanger, Machsum, kvinderne, der står og observerer hvad der foregår ved checkpoints etc etc.

Og allervigtigst er det selvfølgelig at bakke op om BDS – den boykot, divestment and sanctions-kampagne, som de palæstinensiske græsrodsbevægelser og organisationer opfordrede til i 2005 med tre krav:

- Afslutning på besættelse og kolonisering af al arabisk jord, som blev besat i juni **1967, og nedrivning af muren**
- Anerkendelse af fuld ligestilling for de arabisk-palæstinensiske indbyggere i Israel
- Respekt for, beskyttelse og fremme af de palæstinensiske flygtnings ret til at

vende tilbage til deres hjem og ejendom, som beskrevet i FN-resolution 194.

De af os, der er gamle nok til at huske og måske var aktive i boykotten mod den Sydafrikanske apartheid, vi ved det virkede – det lykkedes. Det skal det igen.

Hvis man synes det er svært at finde ud af, hvad der skal boykottes – udover nogle avokadoer og dadler – så skal man gå ind på hjemmesiden: **"Who Profits from the Occupation."** **"www.whoprofits.org"**

Den startede som et specialiseret projekt under det israelske Coalition of Women For Peace, som feministisk modstand mod besættelsen.

Who profits hjemmeside viser mere end 1000 virksomheder, der medvirker direkte i det militære–økonomiske kontrolsystem. Men også hele bosætterindustrien kortlægges.

Det er ikke ringe, hvad de kvinder har afsløret, og hvordan solidaritetsgrupper i hele verden udnytter denne hjemmeside til at afsløre facts, der kan bruges til at lægge pres på virksomheder, banker, regeringer. Her i Norden har bl.a. den norske regering og Danske Bank måttet trække investeringer ud af bosættelserne i Palæstina.

I USA er det lykkedes for en del af de studerendes råd at lave akademisk boykot – og få universiteterne til at trække deres investeringer ud af bosættelserne – det samme gør sig gældende for en række kirker.

Det bliver ikke let – for ikke nok med at BDS-kampagnen er forbudt i Israel, men de har også bedt regeringerne i USA, UK, Frankrig, Canada og andre om at forbyde BDS kampagnen. I Frankrig bliver man arresteret for at bære en t-shirt hvor der står boykot Israel og risikerer en bøde – og bare vent, snart bliver den forbudt af EU og i alle vore nordiske demokratier – måske undtaget Sverige.

Demokratiets fineste udtryk – ytringsfriheden, bliver forbudt.

Så selvom lingvisten Noam Chomsky, manden bag de mest sønderlemmende politiske analyser af USA, siger: glem Israel, deres forbrydelser er ingenting i forhold til Amerikas, det er USA, der skal boykottes, - og det kan han jo godt have ret i -hvem tør så det? Så vi må fortsætte hvor vi tror, vi har en chance for at påvirke.

Jeg ved godt at I ryster på hovedet. Det ene øjeblik viser hun at alt er forgæves, og det næste øjeblik opfordrer hun til at vi skal slide os ihjel for en sag, hun allerede har lagt i graven.

Skal håbet forsvinde? Er nederlaget endeligt? Nej – sagde min helt Stéphane Hessel, Født i Tyskland, frihedskæmper fransk ambassadør og aktivist. Han var med til at Skrive FNs erklæring om de universelle menneskerettigheder – og han var **Ærespræsident for Russel Tribunalerne om Palæstina.**

I en alder af 93 år skrev han i en 30-siders pamflet: Stop ligegyldigheden! Engager jer! Vær indignerede og gør oprør hvis det er nødvendigt.

En collage af tanker og/eller nogle personlige overvejelser om Island i den nordiske familie

Af Einar Már Guðmundsson, forfatter

Einar Már Guðmundsson holdt et inspirerende oplæg om Island i den nordiske familie, og causerede også om aftenen, hvor han læste op af egne digte og romaner. Hele Einar Már Guðmundssons oplæg kan læses på Frit Norden DKs hjemmeside. Vi bringer her et par udpluk af den store forfatter og modtager af bl.a. Nordisk Råds litteraturpris' overvejelser:

Selv om vi sejler gennem samtiden og flyver ind i fremtiden, er fortiden altid med i bagagen. Den ligger under køjen i verdens kahyt og sniger sig forbi tidens toldbetjente. På festdage rejser den sig og hænger som en orden på de politiske ledesers bryst. Nogle gange puster den mod og energi i folk og ansporer dem til fremskridt, men andre gange bliver den brugt til at slå folk oven i hovedet med, til gavn for stagnation og politisk reaktion. Den kan være aktiv som en vulkan eller ligge passivt hen i årevis, endda i hele århundreder. I det 19. århundrede hentede de romantiske digtere stof i islændingesagaerne, søgte tilbage til historiefortællingens guldalder, og gjorde de broget klædte helte fra landnamstiden og sagatiden til forbilleder i kampen for national selvstændighed.

Da jeg voksede op i 1950erne og 60erne, blev islændingesagaerne og fortælletraditionen opfattet som uløseligt knyttet til selvstændighedskampen. Island havde opnået fuld national selvstændighed, og kampen handlede om at få håndskrifterne hjem, dem af dem, der blev opbevaret i Danmark og regnes for nationalklenodier. Ganske vist havde det været vores held, at håndskrifterne blev opbevaret i Danmark. For ellers havde vi nok anvendt dem som føde i en af de perioder med hungersnød, der hærgede landet som følge af naturkatastrofer og elendigt styre.

Vi fik at vide, at den nationale arv fandtes, men også at vi ikke skulle pille for meget ved den. Det havde selvstændighedskampens helte allerede gjort lige siden det 19. århundrede, men nu var de først og fremmest dekorative museumsgenstande i glasmontrer, udvalgt til at blive beundret,

oplagte for forskere at granske, og ideelle for politikere til at citere i deres taler. Dengang gjorde politikere sig altid megen umage for at formulere sig flot, men nu gør de sig mere umage for at tage sig fordelagtigt ud på tv.

Ja fordi vi er øboer, er vi til stadighed på farten. Øboen ser ud på havet og spekulerer over eventyrene på den anden side. Men når han så er kommet langt væk, opdager han, at eventyrene hele tiden fandtes omkring ham. Så vender han om, men tager påvirkningerne udefra med sig. På den måde er vi islændinge altid i dialog med verden. Vi er os selv, men lærer af andre.

Og måske er verden ikke meget større end os. Jeg mener, det er højst tænkeligt, at der bare findes 320.000 mennesker i verden, og at de andre bare er fotokopier af os, mens der herude på klippeøen findes et eksemplar af hver.

Eller med andre ord: Når nationer er små, eller rettere sagt fåtallige, har hvert individ en stor betydning.

Efter Anden Verdenskrig blev velfærdssamfundet et kompromis af samfundsmæssige konflikter, som langsomt kunne have ført til revolutioner. Kampen imod fascismen havde aktiveret den brede befolkning, og nu begyndte socialdemokraternes storhedstid. Selv de islandske konservative

i Selvstændighedspartiet blev smittet af den socialdemokratiske ideologi. Socialdemokraterne fik magten i Norden, og velfærdssamfundets periode begyndte med nordisk samarbejde, hvor alle dyrene i skoven skulle være venner.

„I was born in welfare state / ruled by bureaucracy / contained by civil servants / and people dressed in gray,“ sang gruppen Kinks på pladen *Muswell Hillbillies* i begyndelsen af 70'erne, nærmere bestemt 1971, hvor det danske flådefartøj *Vædderen* sejlede ind i Reykjaviks havn og danskerne gav os håndskrifterne tilbage, hvilket ikke alene beseglede islændingenes selvstændighed og venskabet mellem de to nationer, men også gav et løfte om, hvordan andre nationer kunne udrede ældgamle kontroverser. Sådan var velfærdssamfundet så godt. Arbejderklassens sønner og døtre, som alle kunne læse, så det var en fryd, stod på kajkanten og viftede med flag.

Men snart efter slog vejret om. Mod slutningen af samme årti var Margaret Thatcher kommet til magten i England og indledte nu en krig mod kulminearbejderne, velfærdssystemet og fagbevægelsen, lige efter at England som det første europæiske land var blevet genstand for Den Internationale Valutafonds indgriben i dets indre anliggender. Punkmusikken udgør sandsynligvis englændernes vigtigste kulturelle produkt fra denne periode og var da også i mange henseender en reaktion på de samfundsforandringer, der dengang fandt sted.

Der gik knap tredive år, indtil Den Internationale Valutafond greb ind i Islands indre anliggender, hvorved Island blev nummer to i Europa til at nyde denne hæder, efter englænderne. Uanset hvor dens repræsentanter dukker op, forsvinder de igen med kufferterne fulde af underskrevne gældsbeviser, og derfor er der dem, der siger, at fonden først ankommer, når den rejser. Lånene skal bruges til at redde banker, men det er fremtidens skatteydere, der gøres til kautionister for regningen. Det er hilsenen til de endnu ufødte.

...

Efter anden verdenskrig frygtede mange at Island ville forlade det nordiske fællesskab. Det var ikke på grund af selvstændighedskampen men måske mere fordi Island under anden verdenskrig blev besat af England. Der

findes engelske historikere som har skrevet om det som en slags fulendt mission. I kølvandet af den engelske besættelse fulgte den amerikanske fortsættelse af den og siden efter selvstændigheden det nære samarbejde med USA, Island som medlem af NATO fra 1949 og i kølvandet af det den amerikanske militærbase fra 1951. Denne situation splittede nationen i lange tider og mange følte selvstændighedskampen havde været forgæves. Modstanden til militærbasen og NATO var derfor national og præget af nationalisme, selv om socialistiske holdninger også var stærke, og med 68' generationen og den internationale radikalisering som modspil til Vietnamkrigen kom endnu stærkere holdninger ind. Blandt andet fik vi alle slags happenings af kunstnerisk art og en lille flirten med direkte aktioner. Udvidelsen af fiskegrænsen var også en kilde til modstand mod England og USA. Under torskkrigene truede Island nogle gange med at forlade NATO og til tider var NATO særlig upopulært i landet. Det er i denne kontekst og også i kolde krigens kontekst som man må forstå den islandske forbindelse til de nordiske lande i efterkrigs-perioden. Islands stilling under kolde kriget gjorde de nordiske nationer bekymrede eller i hvert fald myndighederne i de nordiske lande.

Nordens Hus er et resultat af det, et meget godt resultat, symbolskt såvel som reelt. Nordens Hus fylder 50 år om to år, 2018. Grunden var at man frygtede at Island var på vej ud af det nordiske selskab. I dag kan man sige at den frygt var helt nødvendig men den var overdrevet og havde ikke den konkrete håndfasthed i virkeligheden som man måske skulle tro. Nordiske holdninger og arven fra skandinavismen stod meget stærke netop i Island i disse år og inden for skolesystemet blev vi bombarderet med disse holdninger. Utrolige mange skoleinspektører var udannet i Danmark og i de andre skandinaviske lande. Det var stærke kulturelle forbindelser. Men Island blev hele tiden beskyldt for at være amerikaniseret. Denne opfattelse havde nogle elementer af orientalismen i sig. Island skulle være et museum for det gamle, eksotisk.

Når jeg ser tilbage blandes utrolige mange historiske og sociale elementer sammen netop i den opvækst vi fik, men her stopper jeg, fordi det vil jeg gerne udforske nærmere. Så lad os håbe disse tanker får en spændende fortsættelse. ...

Kolofon:

Dette nummer af
Frit Norden
er redigeret af
R•] ^!A [!çã^ Åansv.)

Bladet udkommer primært på
netadressen
<http://www.FritNorden.dk>
og er fælles medlemsblad for
Frit Norden Danmark,
Fritt Norden Norge og
Fritt Norden Sverige

*Mangfoldiggørelse er tilladt med
tydelig kildeangivelse*

På hjemmesiden under
fanen 'KONTAKT' kan du

- melde dig ind i
foreningen
Frit Norden DK
- tilmelde dig vores
mail liste
- eller sende et
støttebidrag

Bank reg.nr. 1551
Konto nr. 317 7920

Gør noget for et

Frit Norden

Nærmere oplysninger hos
formændene:

Frit Norden Danmark

Jesper T [!çã^
Christianshvillevej 3, 1. sal
DK-2920 Charlottenlund
JesperMorville@mail.dk

Fritt Norden Norge

Knut Vadla
Randøy Ring 157,
N-4130 Hjelmeland
kvadle@online.no

Fritt Norden Sverige

Gunilla Winberg
Bastugatan 37
S-11825 Stockholm
rigun@comhem.se